

Mari Rantanen ps

Kirjallinen kysymys Suomen Punaisen Ristin ensiapukoulutuksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen Punainen Risti (SPR) on Suomen valtion lailla Suomen Punaisesta Rististä (238/2000) tunnustama julkisoikeudellinen yhdistys. SPR on erityisasemansa vuoksi Suomen merkittävin toimija ensiapukoulutuksen saralla. Sosiaali- ja terveysministeriön ja SPR:n solmimalla sopimuksella (joka on päivitetty yhteistyöpöytäkirjalla vuonna 2014) SPR ylläpitää Ensiapukurssi EA1®, Ensiapukurssi EA2®, Hätäensiapukurssi 4—8t-korttien sekä hätäensiapu- ja ensiavun ja terveystiedon kouluttajakoulutusjärjestelmiä (ETK).

Vuonna 2017 SPR yhtiöitti ensiapukoulutustoimintansa Punainen Risti Ensiapu Oy:ksi. Työterveyslainsäädäntö velvoittaa työnantajia kouluttamaan työntekijöilleen ensiapua, josta Kansaneläkelaitos maksaa verovaroin korvausta työnantajille. Ainoastaan Punainen Risti Ensiapu Oy:n hyväksymien ETK-kouluttajien järjestämä koulutus katsotaan tällaisen ensiapuvalmiuden ylläpitämiseksi. Ensihoidon ja terveystiedon kouluttajakoulutus (ETK) maksaa 3 348,00 euroa, ja se on suoritettava, mikäli haluaa toimia kouluttajana. Kela ei hyväksy kouluttajaksi muita kuin edellä mainitun maksullisen kurssin käyneen henkilön, vaikka henkilö työskentelisi päätoimenaan ensihoidossa.

Punainen Risti Ensiapu Oy:n osakeyhtiömuotoisuuden ja SPR:n aseman myötä syntynyt tilanne on johtanut siihen, että merkittävä määrä organisaatioita, joilla on edellytykset järjestää ammatillista ensiapukoulutusta, ovat jääneet eriarvoiseen asemaan. Ensiapukoulutuksessa on kyse merkittävästä taloudellisesta toiminnasta. Vuonna 2018 SPR:n ohjelmien mukaisia ensiapukoulutuksia suoritti 125 000 henkilöä. Punainen Risti Ensiapu Oy:n liikevaihto oli n. 4,4 miljoonaa euroa, josta yhtiön tulos oli n. 409 000 euroa.

Vuonna 2019 Punainen Risti Ensiapu Oy ja Kiwa Inspecta ilmoittivat yhteistyösopimuksesta, jonka tavoitteena on kaksinkertaistaa ensiapukoulutettujen määrä Suomessa. Lokakuussa SPR:n sivustoille sekä valituille tahoille toimitettiin luonnos uudesta kouluttajien, kumppaneiden ja Punainen Risti Ensiapu Oy:n välisestä sopimuksesta ehtoineen. Sopimusluonnos esittelee toimintaja hinnoittelumallin sellaisena, että se on omiaan heikentämään ensiapukoulutustoiminnan yrittäjyyttä kilpaillen samalla alalla ja samoin edellytyksin Punainen Risti Ensiapu Oy:n kanssa.

Korvattavuuden lisäksi SPR:n kilpailu- ja hinnoitteluasemaa on aina vääristänyt koulutustodistusten ja ensiapukorttien hallinnointi- ja toimitusoikeus muille ensiaputoiminnan koulutusyrityksille. EA-korttien osuus yksittäisten koulutusten liikevaihdosta on 10 euroa/osallistuja (alv 0 %).

Kirjallinen kysymys KK 252/2019 vp

Uudessa Punainen Risti Ensiapu Oy:n julkaisemassa sopimusmallissa rekisteröintikomissioksi muuttunut maksu nousee 1.1.2020 alkaen jo 18,55 euroon/osallistuja (alv 0 %). Tavoitteet ensiapukoulutettujen määrän kaksinkertaistumisesta tarkoittaisivat liikevaihdon merkittävää kasvua.

Suomen Punainen Risti toimii kansainvälisen Punaisen Ristin osana ja noudattaa toiminnassaan Punaisen Ristin periaatteita. Yksi tärkeistä periaatteista on "vapaaehtoisuus". SPR on itse kuvannut, että Punainen Risti on vapaaehtoisjärjestö, jonka toiminta on kaikin tavoin pyyteetöntä. Tasavallan presidentin asetuksessa Suomen Punaisesta Rististä määritellään järjestön tarkoituksiksi edistää vapaaehtoistoimintaa sekä auttamisvalmiutta. Ensiapukortit tai niihin verrattavissa olevat rekisteröinnit, joista peritään maksu, eivät edistä ensiaputaitojen hankkimista kansalaistaitoina, vaan saattavat muodostaa jopa taloudellisen kynnyksen yksilöille sekä yhdistyksille.

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä SPR:n välinen yhteistyöpöytäkirja painottaa vapaaehtoistoimintaa. Ensiapukoulutuksista on tullut kuitenkin merkittävä liiketoimintamuoto, ja erityisesti Punainen Risti Ensiapu Oy:n perustamisen jälkeen ensiapukoulutustoiminta on ollut täysin kaupallista. Osakeyhtiömuotoinen varainhankinta on ristiriidassa järjestön omien perusperiaatteiden sekä sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyöpöytäkirjan kirjausten kanssa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo puuttua Suomen Punaisen Ristin ja sen omistaman Punainen Risti Ensiapu Oy:n ensiapukoulutusmarkkinoita vääristävään asemaan?

Helsingissä 23.10.2019

Mari Rantanen ps